

Den totalitære trussel under Den Kolde Krig – og nu

Den kolde krig var først og fremmest en langvarig ideologisk strid, et sammenstød mellem to forskellige og uforenelige civilisationer, hvor de socialistiske stater byggede på et grundlag, der stred imod den menneskelige natur, som Vaclav Havel udtrykte det. Derfor endte de, som de gjorde – på historiens losseplads. Efter at være sluppet af med den totalitære kommunisme viste der sig en ny totalitær trussel i form af islam, og i dag er friheden truet på en helt anden og langt alvorligere måde end under Den Kolde Krig.

Af Bent Jensen

Den Kolde Krig var ikke en "normal" konflikt om kontrol med territorier og adgang til råstoffer. Den var en langvarig ideologisk strid om, hvordan hele verden skulle indrettes, og hvem der skulle kontrollere den ny verdensorden.

Den Kolde Krig brød ud, da Sovjetunionen - efter i 1941 at have skiftet side og derpå ydet det største menneskelige og materielle bidrag til at knuse det tysk-nazistiske militær – udnyttede sin nyvundne styrkeposition i Øst- og Centraleuropa efter 1945 til hensynsløst at undertvinge en lang række stater og nationer – fra de baltiske nationer i øst til den østlige del af Tyskland i vest. Det kommunistiske kup under sovjetisk vejledning i Tjekkosllovakiet i 1948, presset på Finland samme år samt på Tyrkiet, Iran og Grækenland 1945-1948 var alle brikker i det mønster, der blev til Den Kolde Krig. Den blev en realitet, da først og fremmest Storbritannien og USA iværksatte en lang række modforholdsregler for at inddæmme det sovjetiske regimes ekspansion.

Det, Stalin og hans mænd var i gang med, var en fortsættelse af det, deres læremester Lenin havde påbegyndt i 1917. Der var, som den britiske historiker Jonathan Haslam har formuleret det, tale om en fundamental revolte mod de grundlæggende vestlige værdier, som udgjorde både det åndelige fundament og den økonomiske orden for de samfund og de institutioner, som var blevet udviklet i Europa og Nordamerika gennem flere århundreder, og som byggede på europæisk kultur og dennes dybe rødder i jødisk og kristen religion.

Der var kort sagt tale om et sammenstød mellem to forskellige og uforenelige civilisationer. Det var ikke muligt at nå til nogen egentlig og varig forståelse mellem disse to vidt forskellige samfundssystemer; kun midlertidige aftaler om forskellige praktiske ting, hvilket dog i sig selv var vigtigt. Den Kolde Krig kan anskues som en langvarig våbenhvile eller styrkeprøve, hvor de to parter hver for sig forsøgte at holde krudtet tørt, mens man afventede modpartens definitive sammenbrud.

Dette afgørende perspektiv er fraværende i mange vestlige forskeres beskrivelse af Den Kolde Krig. Under bestræbelser på at fremstå som "objektive" iagttagere og analytikere bliver denne grundlæggende konflikt reduceret til en konventionel interessekonflikt, hvor den ene part ikke havde den anden noget at høre. Mange vestlige forskere og kommentatorer kunne ikke få sig selv til at tro på, at marxister-leninisterne mente det, de sagde. Der var angiveligt blot tale om røgslør, i virkeligheden tænkte de på samme måde som vestlige demokrater.

Der var hos disse vestlige forskere en udtalt uvilje imod at se den kendsgerning i øjnene, at det sovjetiske regime og dets mange aflæggere i andre stater var totalitært; at dets ambition var at udbrede dette totalitære system til hele verden; at det ville regulere staterne, de enkelte nationer og det enkelte menneskes liv i detaljer; og at det ved hjælp af hensynsløs terror og undertrykkelse gjorde, hvad det kunne for at virkeliggøre denne marxistisk-leninistiske ideologis læresætninger om stort og småt.

På samme måde var der også vestlige historikere og skribenter, der mente, at Hitler og hans håndgangne mænd i virkeligheden var normale politikere og statsmænd, der ville varetage Tysklands nationale interesser. Hvad Hitler havde skrevet i *Mein Kampf* skulle man ikke tage alvorligt.

Den Kolde Krig var også en særegen konflikt på den måde, at den ene part – Sovjetunionen og de kommunistiske regimer i de socialistiske stater – havde loyale og hengivne støtter i modstanderens lande, altså i de vestlige demokratier. Disse hengivne støtter var organiseret i kommunistiske partier, der i vidt omfang var styret og finansieret af Kreml. Disse partier var i de fleste vestlige lande fuldt ud legale, kunne frit organisere sig, drive propaganda for Sovjetunionen og “socialismen”, være repræsenteret i de demokratiske landes lovgivende forsamlinger osv.

Et sidste aspekt af Den Kolde Krig skal her omtales. Under hele denne krigs lange udstrækning var det altid muligt for de totalitære regimer i Moskva, Østberlin, Warszawa, Prag osv. at finde mennesker i alle samfundslag i de demokratiske lande, som var rede til i det skjulte at forråde deres eget land og arbejde for de totalitære regimers interesser.

De sovjetiske marxister-leninister og deres allierede troede, at de demokratiske samfund ikke alene var svage og præget af konflikter og klassekamp, men at disse samfund – kapitalismen – var dødsdømte og uundgåeligt ville gå under. Det fremgik angiveligt af Karl Marx' skrifter og var dermed “videnskabeligt” bevist.

Der var også ikke-kommunister i de demokratiske lande, der frygtede, at det kunne blive tilfældet. De totalitære staters tilsyneladende monolitiske enighed, den kommunistiske propagandas glansbilleder af glade børn, sunde og kraftige malkepiger, muskelsvulmende arbejdere, målbevidste teknikere og ingeniører gjorde indtryk, når man sammenlignede med de vestlige mediers billeder af de endeløse problemer, der prægede demokratierne – arbejdsløshed, strejker, demonstrationer, raceuroligheder ...

Disse mennesker overså, at der bag glansbilledernes facade fandtes en ganske anden virkelighed præget af frygt, løgn, korruption, uhyrligt ressourcespild og mangel på mange basale og i demokratierne selvfølgelige goder. Det lykkedes således aldrig den sovjetiske kommandoøkonomi at producere tilstrækkeligt toiletpapir og tandpasta.

Den afgørende forskel på de to samfundssystemer var dog fraværet af frihed i de socialistiske stater – ytringsfrihed, frihed til at forsamles, frihed til at organisere sig, frihed til at eje produktionsmidler, frihed til at rejse ud og vende tilbage til sit land.

De socialistiske stater byggede på et grundlag, der stred imod den menneskelige natur, som Vaclav Havel udtrykte det. Derfor endte de, som de gjorde – på historiens losseplads, dér hvor Lenin, Stalin Khrustjov og de andre kommunistiske førere inklusive førerne i de demokratiske landes kommunistpartier havde forestillet sig, at demokratierne skulle have.

Sovjetimperiets, det sovjetiske regimes og de andre europæiske socialistiske regimers sammenbrud var en sejr for de millioner af ukuelige almindelige og ualmindelige mennesker i disse stater, der ikke lod sig indoktrinere, men bevarede håbet om, at de også en dag ville komme til at leve i frihed. Man kan også sige, at det var menneskets naturlige frihedstrang, der besejrede et naturstridigt system.

Det mærkelige var, at ikke alle i de demokratiske lande var glade for, at Den Kolde Krig endte med de totalitære systemers sammenbrud og demokratiernes sejr. Der blev advaret mod Vestens “triumfalisme”. Der var ingen ende på historier om, hvor elendigt folk nu fik det i de forhenværende socialistiske stater. Der havde også været meget godt og trygt i de socialistiske systemer osv. osv.

Alle disse ytringer var i virkeligheden udtryk for, at man beklagede de totalitære regimers sammenbrud og var ærgerlig over, at demokratierne, kapitalismen og den private ejendomsret havde vist sig at være socialismens kommandoøkonomi overlegen.

Mens demokratierne havde været optaget af at inddæmme de totalitære stater, var der sket noget, som kun få i samtiden for alvor var opmærksom på. Dette “noget” voksede sig større i 1990'erne og begyndte at forurolige flere og flere mennesker af den slags, som kaldes almindelige – dvs. folk, der ikke tilhører den sociale, kulturelle og politiske elite. Det, der foruroligede disse almindelige mennesker i de europæiske lande, var masseindvandringen af muslimer og de problemer, som denne indvandring førte med sig.

I de store og større europæiske byer skiftede hele kvarterer gradvist udseende og kom til at ligne kvarterer i byer i Mellemøsten. Flere og flere kvinder var tildækkede i forskellig grad. Den ene moské efter den anden

blev åbnet, og det var ikke altid fredsommelige prædikener, der blev forkyndt for de troende muslimer. I kriminalstatistikken og i fængslerne fyldte de tilvandrede muslimer og deres efterkommere mere og mere. Knivstikkeri og overfald på åben gade blev mere og mere almindelig. Muslimerne og deres talsmænd stillede flere og flere krav om særbehandling på område efter område. Samtidig udgjorde de en stigende belastning af demokratiernes sociale budgetter. Det ene terroranslag efter det andet blev afsløret af politiet. Og i september 2004 lykkedes et spaktakulært islamisk terroranslag mod USA.

Efter at være sluppet af med den totalitære kommunisme som trussel mod demokratierne viste der sig nu en ny totalitær trussel i form af islam – eller islamisme, som de politisk korrekte insisterede på at sige. Det var angiveligt ikke religionen islam som sådan, der var noget i vejen med. Det var islams forvrængning, som ekstremister stod bag, og som intet havde at gøre med den sande islam, der var en fredens religion.

Diskussionen om, hvad islam er for noget, har stået på lige siden. Er der virkelig tale om en fredelig og tolerant religion, eller har de muslimske terrorister belæg i islam for de voldelige, ja barbariske handlinger, de foretager i islams navn?

Denne diskussion minder meget om diskussionen under Den Kolde Krig om, hvorvidt de reelt eksisterende socialistiske stater var en "rigtig" virkeliggørelse af marxismen. Var Stalins virkeliggjorte socialisme eller Brezjnevs "udviklede socialisme" i overensstemmelse med det, Marx havde skrevet og ment? Eller var der tværtimod tale om en forvrængning?

En klog amerikansk sovjetforsker spurgte engang retorisk på en konference om stalinisme og dens rødder: Vi kan vel i hvert fald være enige om, at stalinisme ikke har nogen forbindelse til buddhisme? På samme måde kunne man i dag retorisk-provokerende spørge: Islamisme har vel i det mindste ikke noget med buddhisme at gøre? Eller udtrykt anderledes og ligefremt: Naturligvis har den såkaldte islamisme forbindelse til islam – hvad ellers?

Ligesom marxismen blev fortolket og søgt virkeliggjort på forskellig vis – Lenin og de russiske bolsjevikker ved hjælp af væbnet mindretalskup og nådesløs terroristisk undertrykkelse af flertallet; Stauning og danske socialdemokrater via det parlamentariske demokrati – er islam gennem tiden søgt virkeliggjort på forskellig måde. Nogle muslimer er mere pragmatiske end andre. Moderate muslimer går ikke ind for drab af frafaldne,

jøder, kristne og andre urene, stening af utro mennesker osv.

Men Islamisk Stat, som nu på gruopvækkende vis er under virkeliggørelse i Irak og Syrien, er på den anden side ikke en ugyldig fortolkning/virkeliggørelse af islam. Dens repræsentanter kan henvise til Koranen som grundlag for det, de gør. Og samtidig har moderate muslimer enorme forklaringsproblemer, når de forsøger at fortolke disse ting væk fra den islam, som Koranen forkyn-der.

Islam er en totalitær ideologi, som gør krav på at have guddommeligt svar på alt; som gør krav på at være den eneste sande tilværelsesforklaring; som har globale ambitioner; og som foreskriver, hvordan stater, hvor islam dominerer, skal indrettes; og som endelig har detaljerede regelsæt for, hvordan den enkelte skal leve sit liv.

Islam er ligesom den totalitære marxisme uforenelig med den frihedsopfattelse, som er gældende i de vestlige demokratier og retsstater. Men i modsætning til truslen mod de frie samfund under Den Kolde Krig oplever vi nu under den ny trussel, at store dele af den etablerede sociale, kulturelle og politiske elite fornægter truslen.

Ja, mere end det: Eliten forsøger aktivt at afvæbne de europæiske retsstater ideologisk ved dels at fortie problemets omfang, dels ved via retsstatens institutioner at straffe de borgere, der højlydt dokumenterer den eksisterende og voksende trussel mod de frie samfund.

Derfor er friheden truet - først og fremmest i Europa - på en helt anden og langt alvorligere måde end under Den Kolde Krig.